

TURVALLISUUS KÄSITTEENÄ

Susanna Eskola

Turvallisuus on moniselitteinen käsite. Turvallisuus kansainvälisessä politiikassa merkitsee usein eri asiaa kuin sama sana arkikäytössä. Kuitenkaan kansainvälisen politiikan tutkimuskentän sisälläkään ei vallitse yksimielisyyttä siitä, mitä turvallisuuden käsitteeseen kuuluu. Yleisesti turvallisuuden voidaan sanoa merkitsevän vapautta uhkista (tai kykyä puolustautua niitä vastaan). Turvallisuuden käsitettä voidaan tarkastella kysymällä, ketä/mitä turvataan, keneltä/miltä turvataan ja miten turvataan.

Perinteisesti turvallisuuden tutkimus on nostanut valtion ja siihen kohdistuvat sotilaalliset uhkat keskeisimmäksi kohteekseen. Vaikka suurin osa esimerkiksi strategian tutkimuksesta kuuluu yhä tämän perinteisen tutkimuksen piiriin, on viimeaikoina tutkimukseen kuitenkin juurtunut myös laaja-alaisempi lähestymistapa turvallisuuteen. Huomio ei ole enää vain valtiossa – turvallisuudesta voidaan puhua niin maailmanlaajuisella, alueellisella, valtiollisella, ryhmä- kuin yksilötasollakin. Myös kysymystä siitä, keneltä/miltä turvataan, on alettu tarkastella laaja-alaisemmasta lähtökohdasta, joka huomioi sotilaallisen turvallisuuden lisäksi myös taloudellisen, poliittisen, ympäristöllisen ja sosiaalisen turvallisuuden. Vallalla onkin turvallisuuden laajentumisen trendi, jossa yhä uusia asioita on nostettu turvallisuuden sektorille, turvallistettu. Toisaalta laajentunutta näkökulmaa on kritisoitu siitä, että se sisällyttää kaiken turvallisuuden piiriin ja näin turvallisuuden käsitteestä muotoutuu jopa liian laaja ja se menettää käyttökelpoisuutensa ja merkityksensä.

Niin sanotun laajan ja kapean turvallisuuskäsityksen välinen näkemusero ei ole ainoa keskustelun aihe turvallisuudentutkimuksessa – turvallisuudesta voidaan puhua lukuisilla eri tavoilla, eri asioita painottaen. Perinteinen, valtion sotilaalliseen turvallisuuteen, keskittyvä tutkimus kohtaa muutospaineita monelta suunnalta. Turvallisuuden tutkimuksessa on vahvistunut ajattelu, jossa pyritään kyseenalaistamaan turvallisuusajattelussa vaikuttavia itsestäänselvyyksiä ja etsimään uudenlaisia tapoja tutkia ja edistää turvallisuutta. Osa ajattelijoista esimerkiksi on tahtonut kiinnittää huomion turvallisuuden sosiaalisesti rakennettuun luonteeseen. Tämä on tarkoittanut sen korostamista, että materiaallinen maailma saa merkityksensä vasta yhteisten merkityssisältöjen ja ymmärrysten kautta – turvallisuuden tai turvattomuuden tunne on aina sosiaalisen prosessin tulos ja näin ollen muutos ajattelutavoissa voi lisätä turvallisuutta (tai turvattomuutta). Merkittävänä uudenlaisena lähestymistapana voidaan pitää myös keskittymistä inhimilliseen turvallisuuteen, joka merkitsee yksilön nostamista tarkas-

telun keskiöön ja pyrkimystä turvallisuuden lisäämiseen yksilön vapauden ja toimintamahdollisuuksien edistämisen kautta. Feministit ovat puolestaan tahtoneet nostaa esiin turvallisuuden erilaisen merkityksen eri sukupuolille kritisoiden turvallisuuden käsitettä siitä, että se jättää ulkopuolelleen esimerkiksi naisten kohtaamat turvallisuuskat. Osa tutkijoista on toisaalta tahtonut pikemminkin irrottautua turvallisuuden käsitteestä kuin laajentaa sen käyttöä. Turvallisuus ei olekaan välttämättä pelkästään positiivinen käsite vaan se voidaan nähdä myös negatiivisena vallankäytön välineenä.

Turvallisuudesta ei ole siis mahdollista rakentaa sellaista määritelmää, jonka kaikki hyväksyisivät. Käsitteemme turvallisuudesta on rakentunut hyvin pitkän ajan kuluessa ja erilaisten ajattelutapojen ohjaamana, joten on turhaa pyrkiä asettamaan turvallisuuden käsitettä mihinkään jähmeään muottiin – turvallisuus muuttuu muuttuvan maailman mukana.

Kirjallisuutta

John Baylis & Steve Smith, *The Globalization of World Politics*, Oxford University Press, 2001.

Barry Buzan, Ole Waever & Jaap de Wilde, *Security. A New Framework for Analysis*, Lynne Rienner Publishers, 1998.

Alan Collins (ed.), *Contemporary Security Studies*, Oxford University Press, 2007.

Kari Laitinen, *Turvallisuuden todellisuus ja problematiikka*, Tampereen yliopisto, 1999.